

et Pentecoste, omnes fideles ad communionem corporis et sanguinis Domini accedere admonete. Certis temporibus conjugatos ab uxoribus abstinere exhortamini. Eulogias post missam in diebus festis plebi tribuite. Nullus induatur vestimentis laicalibus. Nullus rem, aut possessionem, aut mancipium ecclesiae, vendere, aut commutare, aut quocunque ingenio alienare praesumat.

Diem dominicum, et alias festivitates, absque opere servili a vespera usque ad vesperam celebrari docete. Cantus et choros mulierum in atrio ecclesiae prohibete. Carmina diabolica, quae super mortuos nocturnis horis vulgus facere solet, et cachinnos quos exercent, sub contestatione Dei omnipotentis vetate. Cum excommunicatis nolite communicare. Nullus illis praesumat missam cantare, sed et plebi-
bus vobis hoc annuntiate. Ad nuptias nullus vestrum eat. Omnibus annuntiate ut nullus uxorem accipiat, nisi publice celebratis nuptiis. Raptum omnimodis prohibete, et ut nullus ad proximam sanguinis sui accedat, et ut alterius sponsam nullus ducat. Porcarios et alios pastores vel Dominica ad missam venire facite. Patrini filioliis suis Symbolum et Orationem Dominicam insinuent, aut insinuari faciant. Chrisma semper sub cera sit sigillo [forte sub sera sit, et sigillo], propter quosdam infideles. De ministerio etiam vobis commissio vos admonere curamus, ut unusquisque vestrum, si fieri potest, expositionem Symboli et Orationis Dominicae, juxta traditionem orthodoxorum penes se scriptas habeat, et eam pleniter intelligat: et inde, si novit, praedicando

A populum sibi commissum sedulo instruat; si non, saltem teneat, vel credat. Orationes quoque missarum et Canonem bene intelligat, et si non, saltem memoriter ac distincte valeat proferre. Epistolam et Evangelium bene legere possit, et utinam ad litteram ejus sensum posset manifestare. Psalmorum verba et distinctiones regulariter ex corde cum canticis consuetudinariis pronuntiare sciat. Sermonem, ut supra diximus, Athanasii episcopi de fide Trinitatis, cujus initium est, *Quicumque vult*, memoriter teneat. Exorcismos et orationes ad catechumenum faciendum, ad fontem quoque consecrandum, et reliquas preces super masculum et feminam, pluraliter baptizandi, ad succurrendum infirmis, ordinem quoque reconciliandi, juxta modum sibi canonice servatum, atque unguendi infirmos, orationes quoque eidem necessitati competentes bene saltem sciat legere. Similiter ordinem et preces in exsequiis agendis defunctorum. Similiter exorcismos et benedictiones salis et aquae memoriter teneat. Cantum nocturnum atque diurnum noverit.

Computum minorem, id est epactas, concurrentes regulares, terminum paschalem, et reliquos sapiat, si est possibile. Martyrologium et Pœnitentiale habeat, et cætera. Volumus autem, fratres charissimi, quatenus quae nostra percepistis traditione, quantum humana patitur infirmitas, bonis studeatis operibus adimplere, praestante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat Deus per omnia saecula saeculorum. Amen.

CHARTA UDALRICI

EPISCOPI AUGUSTANI

Qua Campidonensi monasterio eligendi abbatis libertatem restituit.

Omnibus spem vitae gerentibus, et adhuc in posterum nascentibus notum sit quod primo Ottone principatum regni procurante, sanctissimae memoriae Udalricus, Augustensis civitatis episcopus, Campidonensis monasterii ovile de manu praedicti principis suscepit, et ad ipsum, non avaritiae vel austeritatis causa, sed pro augendo sanctae Mariae servitio, paterna provisione procuravit. Per id tempus, duobus electis fratribus in eodem monasterio militantibus vir venerabilis sui laboris pondus commendans, Moysen legiferum vatem imitatus est, qui frequentia populi fatigatus, Aaron et Hur adjutorio sublevatus. In eadem vice sanctus Udalricus [unum, nomen habentem Liuterich, infra claustrum fratribus Deo servientibus decanum et magistrum fieri destinabat: alterum Irminbart vocatum in praepositura saecularis negotii desudare praecipiebat. Huic Irminhardo in

exterioribus rebus prudenter conversanti, et dignis meritis suis bonam famam in contiguis partibus et in regis foribus promerenti, placuit ut aliquod remedium suae animae praepararet, et ut in honore Dei basilicam fundotenus construeret, quam ut mente disposuit, Dei adjutorio et optimi episcopi consilio operis expletionem perpetravit, et hanc ipsam ecclesiam in pomœrio fratrum honorifice constructam Deo dignus Vodalricus episcopus in honore sanctae Crucis, et sancti Herasmi et sancti Nieolai confessoris vii dus Maii dedicavit, et eorum multitudine cleri et populi episcopali sententia decrevit, ut unus ex fratribus, qui in regulari vita, morum excellentia dignus fuisset, eandem ecclesiam quotidiano obsequio provideret, et quotidie sui videlicet episcopi annonam de cellario fratrum pleniter acciperet; dedicatoque altari vir sanctus, omni pietate cir-

cumseptus, in legitimam dotem unum mansum in *Ivoningewe*, et dimidium in *Lietenbere*, et tertiam partem in *Heimirtingen* donans et adhuc ex tali paupertate ecclesiam non posse procurari existimans, unum mancipium, quod vocabatur, *Madelbreth*, cum novali quod primus ex viridi silva in monte *Chnieboz* cepit, adjuncta manu Salechonis advocati

A in hoc altare contradidit. Dehinc sacerdotali veste indutus coram populo publice dixit: Si qua persona huic ecclesie vel altari aliquid horum, quæ dedimus, abstrahat, huic æternæ vitæ januam intrare non liceat, et ab hac luce sequestretur, quam in conspectu Dei omnis justus feliciter contuetur (66) »

NOMINA EPISCOPORUM AUGUSTÆ CIVITATIS.

I. Zozimus. *Aliquis recentiori manu præposuit*, S. Dionysius martyr.

- II. Perewelf.
- III. Tagepertus,
- IV. Manno
- V. Wicho
- VI. Pricho.
- VII. Zeizzo
- VIII. Marchman
- IX. Wichterpus
- X. Tozzo
- XI. Sintpertus
- XII. Hanto
- XIII. Nidger
- XIV. Odalman.
- XV. Wigger
- XVI. Lanto
- XVII. Adalpero
- XVIII. Hiltine
- XIX. S. Oudalricus
- XX. Heinricus
- XXI. Euticus
- XXII. Lutolph
- XXIII. Gebehart
- XXIV. Sigefridus
- XXV. Pruno
- XXVI. Eberhardus

XXVII. Heinricus

XXVIII. Embrico. Hic primo ordinationis suæ anno, qui est ab Incarnatione Domini 1064, datis ab antecessore ejus 50 talentis, ecclesiam sanctæ Afræ a fundamentis destruxit: et repertum est corpus sanctæ Eutropiæ in plumbeo sarcophago prid. Kal. Maii; corpus vero sanctæ Afræ in lapideo sarcophago miræ magnitudinis integrum, et quodam cæmento obductum repertum est iv Nonas ejusdem mensis.

B

Hactenus prima manus: quæ sequuntur, secunda manu adjuncta sunt.

- XXX. Sigefridus
- XXX. Hermannus
- XXXI. Waltherus
- XXXII. Kondradus
- XXXIII. Hartwicus
- XXXIV. Oudalschalcus
- XXXV. Heirtwicus
- XXXVI. Sifridus
- XXXVII. Syboto
- XXXVIII. Hartmanus
- C XXXIX. Sifridus
- XL. Wolfardus
- XLI. Degenhardus
- XLII. Fridericus

APPENDIX.

OFFICIUM SANCTI UDALRICI.

(Dom. GERBERT, *Scriptores ecclesiastici de musica*, II, 117.)

(*Ant. ad Magnif.*) Venerandi patris Wodalrici D solemnia magnæ jucunditatis repræsentant gaudia; quæ merito cleri ac populi suscipiuntur voto, celebrantur tripudio. Lætetur tellustalis compta præsule. Exsultet polus tanto ditatus compare. Solus dæmon ingemat, qui ad ejus sepulcrum suum assidue perdit dominium. Ave, nunc corona martyrum. Salve, gloria confessorum. Simulque sanctorum decus omnium, nos Christo commenda in perpetuum.

(66) *Confer ea quæ de episcopis Augustanis dicta sunt, tum in observationibus præviis num. 7, tum ad Vitæ, cap. 1. Dionysium ex catalogo episcoporum*

(*Invitatorium.*) Adoremus regem Christum Dominum, qui hodie sanctum Wodalricum perduxit ad regna cælorum.

(*Antiphonæ nocturnorum.*) 1. Beatus Wodalricus ex nobilibus et religiosis parentibus Deo prædestinante in salutem plurimorum extitit ortus. Beatus vir.

2. Hunc religiosi parentes commendaverunt in

Augustensium expungit Velserus in Notis ad conversionem Sanctæ Afræ sub finem.